

Zala előtt - a Kisszínházban

A Szeged Táncegyüttes kamaraestje

Kamaraműsor színházban — mindig nehéz vállalkozás. Most a Szeged Táncegyüttes vállalta a kihívást, és adott kedden egy kellemes estét a nézőknek. Láthattuk a zalai néptáncfesztiválra készült új számokat, és néhány, már jól ismert koreográfiát. Ez utóbbiak többségét Nagy Albert, az együttes művészeti vezetője készítette. Koreográfiai múltjához hiven mindegyikben az eredetiség megtartására törekedett; az autentikus számok — egymás után nézve — mindazonáltal egy idő után egysíkúnak tűnnek, szerkezeti felépítésük is „indigós megoldást” mutat. Szinte minden koreográfia férfitanccal kezdődött, majd ezt lassú és friss csárdás követte.

Údító látványt nyújtottak viszont a cigánytáncok; a kettő közül az egyik technikailag, a második hangulatilag adott vissza többet a népcsoport kultúrájából, táncából.

Ide kíváncsiok néhány szó a műsor szerkesztéséről. A programban rendkívül sok volt a dunántúli anyag: két koreográfia, az egyik zenekari blokk, valamint az egyik tematikus tánc lépcsősor is dunántúli materiából származott.

A kamarafesztiválra szánt új művek egyikét Juhász Zsolt tervezte. „Elveszteni féltve őrzött szerelmeket...” című munkája jó ötletre épülő koreográfia. Nagyon hatásos az a szimultán, ahogy a lőrincrévi magyar és a lőrincrévi román (haidau) táncot egyszerre mutatták meg a színpadon, így fejezve ki gazdag mondanivalót. Tánacs István két kamaratán-

cot készített a zalai fesztiválra. Anélkül, hogy összehasonlítsunk ezeket: mindkettőnek jó az alapötlete (az egyik tragikusan komoly, a másik meszerűen humoros), amelyet a szerző a néptáncól távol álló elemekkel vitt színpadra. Az est műsorából „kilógott” a két koreográfia — főleg az „Egy boszorkány naplójából” című Hófehérke-karriersztori, bár a közönség vevő volt rá. Tóth László Sors című munkáját többféleképpen lehet értelmezni. Annyi azonban bizonyosnak tetszik, hogy olyan művet láttunk, amelynek alapján biztató jövőt jósolhatunk az ifjú alkotónak. S végül Nagy Albert tragikus ihletű Búcsú című művéről. A szám a közelmúltban elhunyt méhkeréki Nyisztor Györgynek állít emléket. A szerző eddigi koreográfiáitól merőben eltérő jellegű ez a kompozíció, s az eltérés — bátran mondhatjuk — jó irányú. Az öt új táncszám egyaránt jellemző, bár eltérő mértékű tematikuság ebben a műben a legértékesebb, a legelfogadhatóbb. Ha a táncosok még tovább fejlesztik, technikai

tudásukat, akkor a Búcsúnak és a Sorsnak van legtöbb esélye a jó zalai szereplésre. Az új művekről összefoglalóan elmondhatjuk: a korábban megszokottól eltérő szemléletű számokat láthattunk; némelyik a táncszínház felé kacint, és meglehetősen messze került az autentikus feldolgozástól; az alapötlete mind-egyiknek jó, a kivitelezés viszont egyenetlen.

Szinte csak hat pár táncolta végig az estét, két táncos emelkedett ki közülük. Egyikük Gombos András, aki végig kiegyensúlyozottan, nyugodtan táncolt, s nem feledkezett meg az oly fontos színpadi fegyelméről sem. Másikuk Vámos László, aki bár — ki tudja, miért — csak két számban táncolt, ismét bizonyította feltűnő tehetségét. A zenekarokat — Bodza, Padka, Rokka banda — dicséret illeti, mert helyenként már-már emberfeletti kellett produkálniuk ahhoz, hogy a tematikus táncszámok után viszalopják az eredeti zenét a nézők fülébe. Az esten az üllési Fonó kamaragyüttes is fellépett.

Csúri Ákos

Kiállítási napló

Világot teremteni

A MAGYAR NAIV MŰVÉSZET utóbbi másfél évtizedének egyik legnagyobb felfedezettje és immár nemzetközi hírű alkotója a Kiszomborban élő öv. Czene Jánosné Kiss Viktória. Olajképeiből és vízfestményeiből a Bartók Béla Művelődési Központ emeleti termében rendeztek kiállítást. Vajon mi a megkülönböztető jegy, a kiemelkedő érték, mely a „vizuális tájszólásoktól” elválasztja? Úgy gondolom, mindenekeztől az, hogy míg a naiv művészet képviselőinek döntő hányada a „korszerűtlenség szígeit” népesíti be elfogult emlékeivel és élményeivel, s legtöbbször elbeszélő, mesélő kedvvel epikus műveket alkot, addig Czene Jánosné látomásos festészetet művel. Újraálmódja a valóságot, ösztönös érzéssel és hiperérzékeny lélekkel teremt mítoszokat, legendákat egykori történésekből, egyszerre van jelen képein a konkrétság és a sejtelem, a valóság és az álom, a hétköznapi élet és a — bármilyen furcsának is tűnik — a népi filozofálás. Nem néprajzi szemléletű és a népelet egykori eseményeit megőrkítő művészet az övé. Szuverén világoteremtés, amely a személyes lét élményeit, vágyait, bánatát és örömeit pontosan úgy kezeli, mint az emberiség kollektív és kozmikus szorongásait, reményeit. Ebben a festészetben — mint a naiv művészet egész manipulálatlan,

és kitarukozó világában — megtalálhatók az általános jegyek: a törvények és konvenciók elvetése, nincs vagy csak nyomokban van jelen perspektivikus ábrázolás; természetek a léptékváltások, mindig a teremtő gondolat fontossági hierarchiája szerint; az ábrázolás és kifejezés összemosódik; gyakorta vannak jelen csak az alkotó számára értelmezhető jelek, motívumok. De színei ellentmondanak az összképnek. Tudniillik kevés színrel, néha egészen monokrom módon dolgozik. Fontosnak tartja a címádat; ezekkel mintegy erősíti valóságos mondanivalóját: Az élet forrása, Az első magyar naiv múzeum, Letűnt századok nyomában, Gépesített mezőgazdaság, Ihlet és festés. Tiszta szerelem, A világűr meghódítása, Sorsok, művészet, Add meg, Uram! Szokatlan, éppen ezért a közönséget megosztó művészetet teremtett öv. Czene Jánosné Kiss Viktória. Világegyetemet — Kiszomborban...

MÍTOSZTEREMTÉSI SZÁNDÉK jellemző leginkább Darázs József festői működésére, melyről a Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában szerezhettünk élményeket. Nemes és hasznosítható példához nyúlt, amikor Korniss Dezső népművészeti ihletű jelképteremtését, Bak Imre geometrizáló mágiáját és Földi Péter tudatosan naiv világ-

képet igyekszik új szintezésbe ötvözni. Tiszta képleteket, erőteljes motívumokat, tiszta színek feleseléséből alakuló harmóniakat, jelképekké izmosodó elemeket már fölfedezhetünk festményein, de ezek még nem mindenütt álltak össze egységes művé. Totemisztikus állatfigurái, stilizált madárformája, kör alakú napjele, kereszt-emberrel, termékenységtulipánja, halcsontvárrajzolata alkalmasak egy új képi jelrendszer megteremtésére, egy szellemi mitológia képi megvalósítására. Az eredményesebb értékteremtésnek ő maga áll ellentétleginkább. Az ilyenféle műalkotások alapszabálya a precizitás, a tökéletes kivitel. Ez feltételezi, hogy a rajzi előkészítés vonalai eltűnjenek a festékretegek alatt, hogy az egyenesek egyenesek, az ívek ívek, a körformák körök legyenek, az egynemű színeket nem szabadna feloldoznunk az ecsetvonásokkal, s a precíz és pontos foltok nem devalválhatók odavetett, esetleges motívumokkal. Több figyelemmel, fegyelemmel és precizitással értékes és érvényes festői törekvés bontható ki ezeken az alapokon. Mindenesetre reménykeltőek az olyan művek mint a Három állat, az Ikreket szülő, a Kigyók és madarak, a Születés misztériuma, a Napforduló. Talán érdemes volna még egyszer megfesteni őket — igényesebben.

Tandi Lajos

A Severacek kórus játéka

Csehszlovákia egyik legjobb gyermekkórusa vendégeskedik a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1-es gyakorlóójának Bartók kórusánál. A cserkeapcsolat immár 13 éves; az észak-csehszlovákiai (körülbelül Szeged nagyságú) Liberec város gyermekkara most harmadszor jár nálunk. Mint Erdős Jánostól, a Bartók kórus vezetőjétől megtudtuk, a szegedi iskola ének-kara a nyáron viszonyozza a látogatást. A Severacek munkáját irányító karnagy házaspár, Irina és Milan Uherek elmondták: az idén tavasszal ünneplik az ének-kar alapításának 30. évfordulóját. A városi együttesben 250 gyerek énekel, korosztályok szerinti cso-

portokban. Eddig 18 európai országban, számos fesztiválon szerepeltek, 20 első díjat szereztek különféle nemzetközi énekkari versenyeken, többek között Belgiumban, Olaszországban, Spanyolországban, Jugoszláviában, a Szovjetunióban, Franciaországban.

A vendégek tegnap este 20 perces műsort adtak a Szabadság moziban megrendezett nagy sikerű koncerten, amelyet az 1-es gyakorló ének-zenei kabinetjének fejlesztése céljából szerveztek, s amelyen a Severacek mellett a Bartók kórus és több neves szegedi művész is fellépett. (Képünk a csehszlovákiai vendégek tegnap délelőtti próbáján készült.)

Odesszai delegáció Szegeden

Tegnapelőtt, kedden öt fős odesszai delegáció érkezett megyénkbe. Négy kolhoz vezetője, valamint az izmaili konzervgyár igazgatója a testvérmegyei kapcsolatok révén Csongrád megye mezőgazdaságának és élelmiszer-iparájának tapasztalatait tanulmányozza. Az első napon délután a Szegedi Konzervgyárat tekintették meg, ahol Rosa László kalauzolta a vendégeket. Tegnap reggel a megyei pártbizottság székházában Bartha László, a pártbizottság titkára fogadta a delegációt, ezt követően először a Szegedi Móra Tsz-be, majd a Szőregi Tisza—Maros Szög Tsz-be látogatott el az odesszai küldöttség.

Vannak emberek, akiket nem lehet elfelejteni, ha csak egyszer is találkoztunk velük az ember, s az is a régmúltban történt. Alighanem közülük való Ritter Aladár, Aranytollas hírlapíró, újságtervező, sajtótörténész, aki 30 éven át oktatta a kezdő és kevésbé kezdő újságírókat, szerkesztőket a lapcsinálás rejtelmeire és művészetére.

Magam is az újságíróiskolán ismerkedtem meg vele, lassan 20 esztendeje, egy raccsoló, furcsa „öregúrral”, akinek sziporkázó szellemiségétől élményé vált minden óra. Tipográfiát, tördelő- és képszerkesztést oktattott, s a kezdő újságíróknak biz száznak tűnő tananyagnak lelke lett általa.

Hatvan évet töltött a pályán, ebből harmincat oktatással is. Több ezer újságíró nevezheti-érezheti magát a tanítványának. Radics Vilmosmal a lapszerkesztésről közösen írott

Bíborszín

Új film

Színes, szinkronizált, két részes amerikai film. Alice Walker regénye nyomán írta és rendezte: Steven Spielberg. Fényképezte: Allen Davieau. Zene: Quincy Jones. Főbb szereplők: Whoopie Goldberg, Davy Glover, Adolph Carver, Margaret Avery.

Ha a drága jó Harriet Beecher-Stowe föltámadna, és abszolút konvertibilis dollárjainak üdvös kíséretében Európába látogatna, biztos vagyok benne, hogy elégedetten térne majdan vissza az elizyumi mezőkre: Tamás bátya kunyhója él, mi több, változatlanul földöntúli fényben ragyog. Jöttek a Haley-féle Gyökerek, a tévében a Rabszolgasors — Steven Spielberg pedig, akit egészen másféle filmek készítőjeként ismert meg a világ, megalkotta a századvég alighanem legvadabb utó-Tamás bátyját, aki Tamás néne névre hallgat ugyan

(hogy autentikusak legyünk: Celie a neve), node, a lényeges tekintve, ez tökéletes.

Kemény és könyörtelen két részen, azaz jó két és fél órán át kemény és könyörtelen, vadul barbár és émelítően szentimentális, ijesztően érzékletes és elkesztően szenvedélyes néger világ. Erősödő, majdan eget kéro s kapó, azaz megdicsőülő fekete öntudat, a Black Power, a Fekete Hatalom hatvanas évekbeli jel-szava, mindenféle Fekete Párducok-mozgalom helyett Tamás néne zordon sorsával, majd tenger szenvedését követő, méltán elnyert jutalmával: majdnem az év-fogyó eposzkísérlet. Celie történetét, sajnos, mégsem lehet egyetlen laza kézlegyintéssel elintézni.

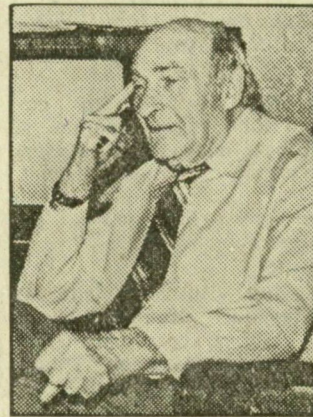
Spielberg újfent bizonyítja: a jelenkori filmművészet jelentős alkotója — lehetne. Egyebek mellett főként ak-

kor, ha jó néhány, egészen gyötrelmesen buta szemléleti, világmépi korlátjától megszabadulna, s mindezekkel párhuzamosan jóval nagyobb művészi önfelegyelemmel, és végre egy normális forgatókönyvvel is rendelkezne. A Biborszínben, a történet egészének idegesítő alapkaraktere, érzélgős, gyermeket ábrázoló lánymódja dacára több szívszorítóan szép jelenet, igazi műértő filmesre valló jelenet akad: például a meggyötört Celiehez közeledő Shug „álhomoszexuális” szeretetlénk fölvilantása, a templomba közös nagy spirituálééneklésre özőnlő tömeg érkezésének „fölvezetése”, néhány elsőpró hatású drámai összeütközés-megjelenítés — a „szeretetre vár minden” jelszavát pedig akár még vonónak és felszabadítóan tisztának, s ekképpen gyönyörűnek is minősíthetnénk. Persze, ha közben nem kéne konstatálnunk, hogy a filmnek minimum öt befejezése van, hogy az egyetemes könnyzacsok-feszegetés, az egészen garázda leányregény-nívó szigorúan csak időnként juttatja Spielberget addig, hogy annyira-amenynyire felülemelkedni — és legfőképpen a Biborszín egész világán túlmutatni — tudjon.

Ami ekképpen elibenk kerül: kiváló filmes eszközökkel, rengeteg gyönyörű felvétellel megajándékozott, nagyszerű operatőr munkával, parádés, szenzációs zenével és jobbnál jobb színészi teljesítményekkel készült — grandiózus kommersz. Avagy: gigantikus leányregény, fekete-biborszínben. Harriet Beecher-Stowe nyugodtan szendereg-het odaát: többféle rosszfűz kontinuitás is létezik a világ Európának nevezett szegletében, amely annyiszor az úgynevezett magas kultúra ősi bölcsőjének deklaráltatott. S ahol Tamás bátya kunyhója is áll; mindörökre.

Domonkos László

Ali bácsi

együtt, mint Karinthy, Kosztolányi, Krúdy, Móra, Molnár Ferenc vagy Szép Ernő és sokan mások. Nagy idők tanúja — mondhatjuk. Legutóbb egy hete találkoztam vele Budapesten. Egy elektronikus szerkesztési rendszer bemutatóján. Hatvan év tapasztalattal fognak fogas kérdéseitől bizony megzavart a gépet bemutató szakember. S amikor a legújabb szoftver mindazt teljesítette, amit feladatául szabott, elégedetten dőlt hátra:

— Látod, ez az, fiam...
— Hogy van, Ali bácsi?
— kérdeztem tőle.

— Dolgozom, írok — felelte. — Tudod, nagyon sok mindent szeretnék még elmondani, letenni. De hát, fog az időm, sietnem kell...

Ma 85 éves. Még sok születésnapot kívánunk neki — a magunk érdekében.

Sz. I.

A CSŐSZERELŐIPARI VÁLLALAT

TENGIZI MUNKAHELYRE (Szovjetunió) nagy gyakorlattal rendelkező

csőszerező, minősített iv- és lánghegesztő

szakmunkásokat keres felvételle.

Jelentkezés helye: Csőszer V., Budapest XI., Budafoki u. 95—97., Birinyi Gábor munkaügyi vezető. Telefon: 813-720/466.